

Sygn. akt I CKN 345/98

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 14 stycznia 2000 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - T. Wiśniewski (spraw.)

Sędziowie: SN - J. Gudowski

SN - M. Kocon

Protokolant: B.Rogalska

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2000 r.

na rozprawie sprawy

z powództwa G. S. i M. S.

przeciwko R. K.

o ustalenie nieważności umowy

na skutek kasacji powodów

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 czerwca 1997 r., sygn. akt I ACr [...]

p o s t a n a w i a:

odrzuć kasację.

U Z A S A D N I E N I E

Powodowie M. i G. z małż. S. wnieśli kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 czerwca 1997 r., opierając ją na obu podstawach określonych w art. 393¹ k.p.c.

Odrzucając powyższą kasację Sąd Najwyższy miał na uwadze, co następuje:

Kasacja powodów została sporządzona i złożona za pośrednictwem pełnomocnika – radcy prawnego.

W związku z tym, że pełnomocnik ten reprezentował powodów jako osoby fizyczne, dołączone zaś do kasacji pełnomocnictwo nie zawierało oświadczenia, o którym mowa w art. 89 § 3 k.p.c., został on wezwany przez przewodniczącego do usunięcia zaistniałego braku w terminie tygodniowym pod rygorem „skutków prawnych”. Wezwanie doręczono pełnomocnikowi powodów w dniu 12 marca 1998 r., natomiast brakujące oświadczenie oddano w urzędzie pocztowym w dniu 25 marca 1998 r. Oznacza to – zważywszy na treść art. 165 § 2 k.p.c. – że pełnomocnik powodów omawiany brak usunął po upływie nadmienionego terminu. Niemniej jednak Sąd drugiej instancji przedstawił kasację wraz z aktami sprawy Sądowi Najwyższemu. W tej sytuacji powstaje problem, czy stosownie do art. 393⁸ § 1 k.p.c. kasacja podlega odrzuceniu przez Sąd Najwyższy.

Rozważając ten problem należy przede wszystkim wyjaśnić kwestię, czy nie złożenie powyższego oświadczenia przez pełnomocnika stanowi brak formalny podlegający usunięciu w trybie art. 130 § 1 w zw. z art. 126 § 3, 391 i 393¹⁹ k.p.c. Uwzględnić zatem trzeba treść art. 89 § 1 k.p.c., zgodnie z którym pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt udzielone mu pełnomocnictwo. Nie dołączenie pełnomocnictwa do kasacji,

jeżeli nie zostało przedłożone wcześniej, stanowi jej brak formalny, który może być usunięty w tzw. postępowaniu naprawczym. W tym zakresie problem nie wymaga szerszego wywodu, albowiem bywał on już wielokroć przedmiotem zgodnych wypowiedzi tak w piśmiennictwie, jak i w publikowanym orzecznictwie i jest ogólnie znany.

W znowelizowanym w 1997 r. art. 89 § 3 k.p.c. ustawodawca przewidział natomiast, że pełnomocnictwo udzielone przez osobę fizyczną składane przez radcę prawnego powinno zawierać oświadczenie pełnomocnika, iż nie pozostaje on w stosunku pracy. Wymóg ten pozostaje w ścisłym związku z unormowaniem zawartym w art. 8 ust.2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. Nr 19, poz. 141 ze zm.), stosownie do którego radca prawny może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym tylko w ramach wykonywania zawodu w kancelarii radcy prawnego lub spółkach, o których mowa w ust.1 tegoż artykułu. Należy wprawdzie zauważyć, że treść art. 89 § 3 k.p.c. nie jest w pełni zharmonizowana z warunkami zastępowania przez radcę prawnego osób fizycznych, gdyż nie wymaga wykazania, że radca prawny wykonuje zawód w ramach kancelarii (lub spółki wymienionej w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych), jednakże okoliczność ta z punktu widzenia omawianego problemu nie ma istotnego znaczenia. Na uboczu niniejszych rozważań można także pozostawić i to, że zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 1997 r. o zmianie ustawy – prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz.471) radca prawny, który w dniu 1 października 1996 r. wykonywał zawód jednocześnie w ramach stosunku pracy u innych pracodawców niż wymienieni w ust. 1 tegoż artykułu (chodzi tu o organy administracji rządowej lub samorządowej) oraz w kancelarii radcy prawnego albo w spółce z udziałem radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym przez okres pięciu lat od dnia wejścia wskazanej ustawy, aczkolwiek również i ten przepis wespół z art. 87 § 1 k.p.c. określa obecnie zakres, w jakim

radca prawny może być w postępowaniu cywilnym pełnomocnikiem osoby fizycznej. W rozpatrywanej sytuacji bowiem zasadnicza kwestia sprowadza się li tylko do odpowiedzi na pytanie, czy oświadczenie przewidziane w art. 89 § 3 k.p.c. – skorygowane ewentualnie o treść przytoczonego art. 8 ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz art. 13 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej z dnia 22 maja 1997 r. – jest niezbędnym elementem udokumentowania pełnomocnictwa procesowego.

Biorąc pod uwagę, że w obowiązującym porządku prawnym nie każdy radca prawny może być pełnomocnikiem osoby fizycznej, na pytanie to trzeba odpowiedzieć pozytywnie. Innymi słowy, radca prawny reprezentujący osobę fizyczną powinien wykazać swoją zdolność postulacyjną. Dla jej wykazania niezbędne zaś jest złożenie oświadczenia po myśli art. 89 § 3 k.p.c. Zaniechanie tego oświadczenia powoduje, że przedłożone pełnomocnictwo musi być ocenione jako dokument dotknięty brakiem formalnym. Tym samym wypada podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w orzeczeniu z dnia 15 kwietnia 1999 r., I CZ 28/99 (OSNC 1999, nr 11, poz. 192; zob. nadto uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 1998 r., I PZ 32/98- OSNAP 1999, nr 16, poz. 519), że w takim wypadku należy wezwać autora kasacji do usunięcia zaistniałego braku w wyznaczonym terminie (art. 393⁵ k.p.c.). Tak też w niniejszej sprawie uczyniono, z tym że Sąd drugiej instancji w ramach postępowania międzyinstancyjnego przeoczył zastosować rygor związany z nieusunięciem w terminie braku formalnego kasacji powodów.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393⁸ §1 k.p.c.).